

Tá lítið var av arbeiði, — og yvirflóð av arbeiðsmegi

Sigmund Frederiksen, úr Miðvági, greiðir í hesum práti eitt sindur frá tá menn í Vágum fóru undir at stovna arbeiðsmannafelag. Um støðuna undir krígunum, um samtøkurørsluna, um javnaðarflokkin og møguleikarnar til komandi val

Sosialurin hevur verið inni á gólvinum hjá Sigmund Frederiksen, fyrrv. fiskavrakara í Miðvági, og biðað hann um at greiða eitt sindur frá um fakfelagsrørsluna og annað, sum hann hevur fingist við har í bygdini.

Sigmund verður 75 ár komandi 20. august. — Hann er føddur og uppvaksin í Miðvági.

Sum flestir á hansara aldri fór hann til skips sum ungur. Annars hevur hann tikið lut í øllum vanligum fyrfallandi arbeiði ha í bygdini.

Serligan áhuga hevur hann havt fyri felagsskapi millum arbeiðarar bæði á politiska, fakfelagsliga og tí samtökuliga økinum.

Starvið sum fiskavrakari rækti hann í 31 ár til hann legði frá sær fyri aldri og heilsubreki. Tað eina árið, 1959, var hann fiskavrakari yviri í Grønlandi.

Felagsarbeiði

Hvat fekk teg at fara inn í fakfelagsarbeiði?

— Tað sum fekk meg at fara í gongd við at stovna arbeiðarafelag í 1942 var mest tað, at eg gjøgnum bækdyrnar hevði fingið at vita, at bretsku hermennirnir fóru at koma henda veg.

Bjóðað varð til fundar grækarismessudag 1942 í húsunum hjá Jóan Petur Vang í Miðvági. Møttir

vóru umleið 70 mans haðani úr bygdini.

Í fyrstu nevndina vóru valdir Jógván á Ryggi, Hans Christoffur Hansen, Bærint Vang, Jens Rasmussen, sum næstformaður og eg sjálvur varð valdur til formann.

Eitt tað fyrsta var sjálvsagt at samráðast við ensku hermenninar um løn. Teir vildu ikki geva nógva løn, teir vildu ikki vera við til at seta lönirnar upp í Føroyum, søgdu teir.

Tá var lønin her hjá okkum 0,50 kr. um tíman. Men vit fingi, minnst meg rætt, lønina uppá 1,40 kr. um tíman. Men tað var ikki nóg mikið, av tí grund, at um vit skuldu kunna koma í Føroya Arbeiðarafelag, so máttu vit koma uppá ta løn, sum var galdandi í sáttmálum millum Arbeiðarafelagið og Arbeiðsgevarafelagið.

So bleiv stríð. — Tað helt eg tá, og tað haldi eg enn, at tað var ein ógvuliga ringur atburður, tá var gjørdur av arbeiðarunum her í oynni, at teir lögdu arbeiðið niður úti í Sørvági, og vit vistu ikki av. Eg minnst, at vit arbeiðdu her við Kirkjar, tá teir komu og vildu annáma meg, tí eg arbeiðdi, men eg segði við teir, at í morgun høvdu teir lopið framav, men eg skuldi leggja arbeiðið frá mær,

og tað gjørdi eg eisini.

So fór eg at ringja amtmannin upp, og eg sigi við hann: »Tygum hava kunngjørt í bløðunum, at bretar skulu rætta seg eftir føroysku forholdunum. Nú er tað hent her vesturi hjá okkum í morgun, at tað er streika, tí hervaldið vil ikki lata løn.«

Hann sigi við meg, at hann skuldi ringja meg upp aftur klokkan tvey um dagin, og tað gjørdi hann eisini. Hann spurdi, um eg ikki kundi fáa fatur í hinum arbeiðsmannafelagsformonnum og oynni og koma suður til Havnar saman við teimum at tosa við seg. Petur á Lofti var tá formaður í Sandavágs Arbeiðsmannafelag og Eli Hansen — Eli hjá Dunga Vilhelm — formaður í Sørvági.

Til Havnar

Vit fóru so til Havnar allir triggir dagin eftir. Tað var av allar ringasta áarføri. Eingin persónbilur var at fara í, so vit máttu fara við lastbili. Tá vit komu til Kollafirðar mátti eg læna mær klæði.

Úr Kollafirði sendi eg telegram til amtmannin at siga frá, nær vit vóru í Havn.

Tá vit komu inn har suðuri vóru Petur Mohr Dam og Louis Zachariasen inni. Men amtmannin segði við teir, at nú máttu

Sigmund Frederiksen

teir fara út, tí hann hevði lovað at avgreiða arbeiðsmannafelagini í Vágum.

Amtmannin hevði fingið okkum ein sakførara til hjálpar. Samrøðan endaði við, at ein maður frá okkum skuldi vera eftir í Havn, og tað var Eli.

Vit fingi tað ígjøgnum, at gongd kom á, og umboðsmaðurin, sum bretar høvdu havt fyri seg har vesturi, fekk sekkja.

Tað var kortini ikki so lætt at fáa semju um lønina. Semingsmaðurin var tilkallaður, men tað visti seg, at hann fekk onga semju. Vit fingi eitt skriv frá honum, har hann uppgevir seming. Fundur var nú hildin um, hvat so var at gera. Eg fyrirló teimum at senda tað til völdgift, og tað varð viðtikið. Tá kom rættilig gongd á. Vit fingi felagið góðkent og komu undir ta løn, ið var galdandi fyri Føroya Arbeiðarafelag.

Vit máttu sostatt til

völdgift fyri at fáa somu lønarsmdir, sum aðrir føroyingar.

Ikki altíð lætt

Tað hevur minni enn so altíð verið so lætt at gera nakað fyri arbeiðaran, um man enn hevði viljan. Arbeiðarin hevur minni enn so altíð verið villigur til at standa saman í felagsskapi. Tað visti seg, at nógvir vildu heldur standa uttanfyri felagið, enn at traðka onkran arbeiðsgevara á tærnar.

Eg minnst einaferð, at Føroya Arbeiðarafelag lýsti streiku, men hesir vildu ikki boyggja seg. Tað bleiv ikki streika í Vágum. Tá fingi vit bót frá Føroya Arbeiðarafelag, har vit mistu atkvøðurættin eina tíð.

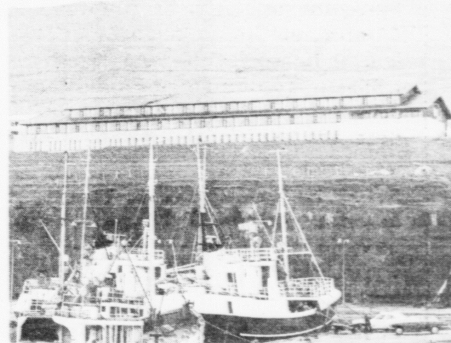
Tað var heldur ikki so lætt at vera tann, sum skuldi tala sak arbeiðaranna. Mær var t.d. noktað arbeiði frá bretum, tí eg

hevði staðið á odda við lønarkrøvum. Annað arbeiði var ikki lætt at fáa. Tað var ikki stuttligt at standa har við konu og fleiri børnum og ongum oyra í inntøku. Men tað skal Sámal Ellefsen, sáli, eiga, og tað sigur mangur maður við mær, at hann hevði hjartalag at hjálpa, har tað var gjørligt. Sámal átti stálformar sum hann brúkti til framleiðslu av betongrørur og fekk eg arbeiði frá honum. Men tað gekk ikki long tíð, so komu bretar og vildu taka formarnar, men Sámal segði, at skuldu teir taka formarnar, so máttu teir taka fólk við, og soleiðis kom eg í arbeiði hjá hermonnum.

Hersetingin

Hvussu var stóðan aðrenn bretska hermenninir komu í Vágar?

— Hon var ring, ógvilfrámd, — bæði á vinnuliga og sosiala økinum

Nógv er broytt seinastu árin, — bæði á vinnuliga og sosiala økinum

Spurningurin um keypsamtøku í Vágum hevur ofta verið frammi. Tað gleðir meg tí at tað nú er komið so væl áleiðis